

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен “доктор” по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научната специалност Организация и управление

Автор на дисертационния труд: Арбереша Агим Бехлули Муса
Задочен докторант към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд:

Мотивационни стратегии за повишаване на мотивацията на човешките ресурси в агробизнеса на Косово

Рецензент: Проф. д-р Нели Андреева Бенчева,

Аграрен университет, гр. Пловдив; 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7 Администрация и управление, научната специалност Организация и управление на производството, определена за член на научното жури със заповед № РД--16-599/31.05.2019год. от Ректора на АУ.

1. Кратко представяне на кандидата.

Докторантката Арбереша Агим Бехлули Муса е родена на 31 март 1992г.в гр. Глогог, Косово. През 2015г. завършва бакалавърска степен в ААБ Университета, към факултета по Икономика, управление и информатика. През 2017г към същия факултет завършва и магистърска програма. През 2018г е назначена на длъжност „асистент“ в ААБ университета, Косово.

Арбереша Агим Бехлули Муса е отчислена с право на защита с решение на заседание на КС с Протокол от КС № 23/20.05.2019 г., към катедра „Мениджмънт и маркетинг“, утвърдено на ФС при факултет Икономика с Протокол № 184/22.05.2019 г. Арбереша Агим Бехлули има публикувани десет статии.

2. Актуалност на проблема.

Дисертационният труд разглежда актуална и значима тема, свързана с изследване на мотивационните стратегии като мощни инструменти за повишаване и постигане на висока мотивационна активност в сферата на аграрния бизнес в Косово. Динамичната икономическа среда, голямото разнообразие от специалисти

с различно образование и квалификация, както и комплексните условия на труд в сферата на агробизнеса в Косово, изострят нуждата от изследвания за повишаване на мотивацията на труд, оценка на факторите и разработване на стратегии за повишаване на мотивацията за участие в трудовия процес.

В този контекст, избраната тема третира важни и актуални аспекти на мотивацията на труда, изискващи както задълбочен теоретичен анализ, така и оценка на конкретните тенденции и комплекса от фактори, обуславящи процесите на изграждане на мотивационни стратегии и постигане на по-висока ефективност в трудовия процес.

Анализът и оценката на състоянието и измерването на равнището на мотивация в дисертационния труд са в основата на изграждане на мотивационни стратегии, от които до голяма степен зависи повишаването на конкурентоспособността на агробизнеса на Косово, основан на знанието, иновациите и устойчивото развитие на човешкия капитал.

Считам, че докторантката много умело, с обективни аргументи е обосновала актуалността на избраната тема.

3. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Дисертационният труд е разработен в обем от 195 стандартни страници. По отношение на структурата и съдържанието на дисертационния труд следва да посочим, че е постигнато добро представяне на материала. Трудът е структуриран по следния начин: въведение, три глави, заключение, приложения, списък на използваната литература. Използвани са 108 литературни заглавия. Резултатите от емпиричните изследвания са илюстрирани на 67 таблици и 35 фигури.

Целите, задачите и методите на изследването са изложени логично и последователно. За постигането на целите са решени пет научноизследователски задачи, които включват главно изясняване на същността на мотивацията като процес на управление; изясняване на спецификата на мотивационния процес в агробизнес сектора; разработване на методика за анализ и оценка на мотивационните фактори в агробизнес сектора; анализ на вътрешните и външни фактори, въздействащи на мотивацията на човешките ресурси в сектора;

разработване на стратегии за повишаване на мотивацията на човешките ресурси в сектора.

Реализирането на целите и задачите на изследването се постига чрез анализ и синтез на собствени емпирични изследвания и официални статистически данни. За нуждите на изследването, емпиричната информация е осигурена главно от извадкови анкетни проучвания както и дълбочинни интервюта, проведени на ниво агробизнес организация чрез изгответи от автора анкетни карти. Използвани са научни публикации и трудове на косоварски, български и други чужди автори; информационни бюлетини на международни организации - ЕУРОСТАТ; доклади и бюлетини на Министерството на земеделието и горите на Република Косово, както и редица нормативни актове.

Изборът на приложените подходи и методи на изследването се основава на разбирането, че мотивационният процес е отворена система, която в много голяма степен може да се изучи и анализира чрез системния подход.

В процеса на изследване се използват следните методи: еднофакторен корелационен анализ; многофакторен корелационен анализ, графичен анализ и сравнителен анализ. Тези методически инструменти са позволили на докторантката да направи обективна оценка на получените емпирични резултати с оглед доказване на поставените хипотези.

4. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Структурата на дисертационния труд е построена съобразно поставените цели и задачи на проучването.

В представеният дисертационен труд са направени важни теоретични обобщения, решения и изводи за ролята и значението на стратегическото управление и подходи за постигане на целите на земеделските производствени предприятия. Използваните методи и средства на експертна оценка са позволили да се разкрият и оценят особеностите на стратегическото планира и анализ при тяхното управление.

В дисертацията се съдържат конкретни резултати и емпирични доказателства, които обективно отразяват реалните постижения на проведеното научно изследване. Приносите до голяма степен обогатяват научните знания за

изследване на мотивационните стратегии и оценка на конкретните фактори влияещи върху тяхното изграждане в рамките на агробизнес организациите в Косово.

Постигнатите резултати показват, че докторантката притежава добра теоретична подготовка, знания и способност за самостоятелно научно изследване.

5. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

В **първи глава** се изяснява на същността на човешките ресурси като обект на управление. В продължение на този вид анализ се изследва еволюцията на идеите, теориите и подходите за разбирането на мотивацията като процес на управление. Направен е задълбочен анализ на съществуващите мотивационни теории и се определят мотивационните фактори, които са предмет на изследване в агробизнеса на Косово.

Извършен е сравнителен анализ на основните хипотези, които всяка една мотивационна теория развива и защитава. Разкрива се и спецификата на мотивационния процес в агробизнес сектора.

Задълбоченото теоретично проучване на мотивационните подходи, стратегии и мотивационни фактори в управлението на човешките ресурси е позволило на докторантката да разработи подробна методика на изследването. Сърцевина на методиката е построяване на концептуален мотивационен модел, включващ комплекс от фактори, чиято взаимовръзка и зависимост се изследва за достоверност чрез корелационен анализ.

С оглед доказване на основната теза на изследването, че реализирането на мотивационни стратегии при управлението на човешките ресурси в агробизнеса е предпоставка за устойчивост на мотивацията като процес на управление, се поставят за проучване на четири изследователски въпроса. Основно те са свързани с измерване на връзката между вътрешната мотивация на човешките ресурси и редица променливи като демографските променливи като възраст, пол, семейно положение, образование, години на работа в предприятието.

изследователски въпроси за влиянието на предложените мотивационни стратегии за повишаване на мотивацията на човешките ресурси.

6. Приноси на дисертационния труд.

В представения дисертационен труд могат да се посочат следните по-важни:

Научни приноси

- 1.** Направен е критичен преглед на литературни източници като е изяснена същността на управлението на човешките ресурси и тяхната мотивация в агробизнес предприятията;
- 2.** Разработена е концептуална методическа рамка за анализ и оценка на мотивацията на човешките ресурси в агробизнес предприятията;
- 3.** Направен е анализ и оценка на факторите, определящи мотивацията на човешките ресурси като е отразена посоката и силата на влиянието на тези фактори.
- 4.** Установено е влиянието на външните и вътрешните фактори върху мотивацията на човешките ресурси за специфичната среда на агробизнес предприятията на Косово.

Научно-приложни приноси

От научните приноси с практическо приложение ще посочим следните:

- 5.** Формулирани са препоръки за подобряване на мотивационните стратегии, прилагани в сектора.

7. Критични бележки и въпроси.

Към дисертацията могат да се направят конкретни бележки и препоръки, които по преценка на докторанта могат да се отразят при евентуално публикуване на дисертацията или части от нея:

- 1) Редица постановки се нуждаят от по-ясна аргументация, подкрепени с конкретни резултати от собственото изследване.

- 2) На места е необходима по-ясна позиция и постановки по методически въпроси.
- 3) Препоръчително е резултатите от анализа да бъдат обобщени в края на всяка глава.

8. Публикувани статии и цитирания.

Представеният автореферат отразява коректно съдържанието на дисертационния труд. В него в синтезиран вид са изложени основни моменти от дисертацията: обща характеристика; съдържание и постройка на работата; научни приноси; публикации по въпросите на дисертационния труд. Във връзка с дисертационният труд са публикувани десет статии.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научните и приложените, от докторанта, различни методи на изследване, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на Арбереша Агим Бехлули Муса образователната и научна степен **“доктор”** по научната специалност Организация и управление на производството.

Дата: 24.06. 2019г.
гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ:
(проф д-р Нели Бенчева)

